

Csiki Varga Tamás¹: Trump és Grönland

Vezetői összefoglaló

- Grönland stratégiai jelentősége vitathatatlan: földrajzi elhelyezkedése a tengeri útvonalak és a légtér megfigyelése és ellenőrzése, illetve a tengeri kereskedelem, nyersanyaglelőhelyei a jövőbeli kitermelés lehetősége szempontjából meghatározók. Különösen a ritkaföldfém-készletei bírnak majd nagy jelentőséggel, ha kitermelhetővé válnak.
- Trump számos állítása – a Panama-csatorna ügyéhez hasonlóan – túlzó vagy téves, és nem jelent hiteles alapot arra, hogy Washington nyomást gyakoroljon vagy beavatkozzon.
- Egy katonai forgatókönyvben a NATO kollektív védelme nem lépne életbe – de az amerikai katonai agresszió a ma ismert NATO végét is jelentené. Az EU szerződés kölcsönös szolidaritási cikkelyének hatálya Grönlandra nem terjed ki, de a közös politikai fellépés sem lenne valószínű az Egyesült Államokkal szemben – katonairól nem is beszélve.
- Grönland amerikai birtoklása szükségtelen lépés, ehelyett a sziget függetlenségének (esetleges) elnyerését követően kerülhetne Washington új tárgyalási helyzetbe – akár már idén nyáron: szabad társulási egyezményrel és Grönland csatlakozásával az Egyesült Államok–Mexikó–Kanada Egyezményhez az amerikai biztonsági és gazdasági érdekek messzemenően teljesülnének.
- A grönlandi lakosság a függetlenséggel szimpatizál (67,7%), de nem kíván az Egyesült Államokhoz tartozni (6%).
- Dánia legjobb esélye a tárgyalás, lehetőség szerint minél több európai szövetséges támogatásával a háta mögött. Még a jelenleg hatályos szerződéses keretek is elegendőek lennének a gazdasági és védelmi együttműködés jelentős bővítésére és mélyítésére.

Donald Trump Grönland „megszerzését” második elnökségi ciklusának egyik korai célítúzéseként hirdette meg, mint az amerikai és a nemzetközi biztonság érdekében álló lépést.² Bár erről már 2019-ben is beszélt, és akkor meg kívánta volna vásárolni a szigetet Dániától, most nagyobb visszhangot váltott ki az ötlet, ugyanis a szavakat tényleges diplomáciai lépések is követték, és a nemzetközi médiafigyelmet az ragadta meg leginkább, hogy „nem zárta ki a katonai erő használatát sem”.³ Elemzésünkben áttekintjük az amerikai elképzelés megvalósításának reális lehetőségeit, korlátjait, és értékeljük a valószínűbbnek tekinthető forgatókönyvek várható következményeit.

Grönland stratégiai jelentősége⁴

Bár korábban norvég fennhatóság alatt állt, Grönland szigete 1814 óta dán birtok, ugyanis amikor a napóleoni háborúk lezárásának egyik lépéseként a kieli békével megszűnt a vereséget szenvedő Dánia–Norvégia perszónalunioja, Norvégiát Svédország kapta meg, Grönland pedig Dánia kezén maradt gyarmatként.

Az Egyesült Államok 1917-ben elismerte Dánia fennhatóságát Grönland felett azzal együtt, amikor megvásárolta az egykori dán nyugat-indiai gyarmatok részét képező Virgin-szigeteket 25 millió dollárért aranyérmékben.

A sziget stratégiai jelentőségére a második világháború kezdett rávilágítani, amikor Dánia német megszállása (1940–1945) idején Grönland de facto önállóan működött, és az Észak-atlanti térségben zajló német–amerikai tengeralattjáró-háborúban, majd a Nagy-Britanniába és Skandináviába irányuló fegyverszállítások során Grönland is szerepet kapott. Egy 1941-ben kötött megállapodás értelmében 14 amerikai katonai–logisztikai, illetve időjárás-megfigyelő bázist alakítottak ki, és az azóta is létező, helyiekből létrehozott „Kutyaszán Őrséggel” (*Sledge Patrol*) űzték el a kis létszámban partra szálló német erőket.

¹ Csiki Varga Tamás (csiki.tamas@uni-nke.hu) az NKE JLI Stratégiai Védelmi Kutatási Programjának tudományos főmunkatársa.

² Ian AIKMAN: [Trump says he believes US will 'get Greenland'](#). [online], 2025. 01. 26. Forrás: BBC [2025. 02. 04.]

³ Will WEISSERT – Zeke MILLER: [Trump refuses to rule out use of military force to take control of Greenland and the Panama Canal](#). [online], 2025. 01. 08. Forrás: AP News [2025. 02. 04.]

⁴ Jørgen TAAGHOLT – Jens Claus HANSEN: *Greenland: Security Perspectives*. ARCUS, Fairbanks, Alaska, United States of America, 2001.

A hidegháború időszakában földrajzi elhelyezkedéséből eredően Grönland nagyobb katonai szerepet kapott. Egyrészt fontossá vált az Északi-sarkvidék–Észak-atlanti térség közötti tengeri és tenger alatti (szovjet) közlekedés ellenőrzése tekintetében a Grönland–Izland–Egyesült Királyság övezetben (az ún. *GIUK gap: Greenland–Iceland–United Kingdom*). Másrészt pedig a Szovjetunió és az Egyesült Államok nukleáris elrettentésében az Északi-sark térségében áthaladó tervezett/feltételezett legrövidebb röppályák korai előrejelzésében, amennyiben interkontinentális ballisztikus rakétákkal mértek volna csapást egymásra a felek. Mindkét feladat releváns ma is. Ezért 1951-ben, a hidegháború egyik legforróbb időszakában – a NATO megalapítása után 2 évvel – az Egyesült Államok külön megállapodást⁵ kötött Dániával, hogy külső támadással (például szovjet katonai jelenléttel) szemben megvédi Grönlandot, a sziget északnyugati részén található Thule (ma: Pituffik) Légibázist⁶ pedig állandó helyőrséggé tették. A megállapodást 2004-ben frissítették⁷, fenntartva mind az Egyesült Államok katonai jelenlétét, mind annak bővítési lehetőségét a dán és a helyi kormányzattal egyeztetve, ha a biztonsági helyzet változása ezt szükségessé tenné. Egyébként Grönlandra Dániával és az egész térséggel együtt 1949 óta a NATO kollektív védelme vonatkozik (lásd lejjebb).

Az ugyanis amerikai érdek, hogy az Atlanti- és Csendes-óceán két „pajzsa”, valamint a szövetséges Kanada mellett északról is védve legyenek, és ezt a 21. századig a zord klimatikus viszonyok, a távolság és a minimális katonai jelenlét biztosítani tudta Grönland felől is. Azonban a – Trump által egyébként hevesen tagadott – klímaváltozás hatására az Északi-sark térsége a globális átlagnál jóval gyorsabban melegszik, és a térség tengereinek jégtakarója az előrejelzések szerint nem csupán csökken, de a 2030-as évekre akár az év nagy részében annyira lecsökkenhet, hogy hajózhatóvá válik két, vagy akár mindhárom fő tengeri útvonal: az északnyugati átjáró Alaszka, Kanada és Grönland partjai mentén, az északkeleti átjáró Oroszország északi partvonala mentén, valamint a transzpoláris hajózási útvonal az Északi-sarkon keresztül Grönland és Izland közelében (1. ábra). Amennyiben ezek biztonságosan hajózhatók lesznek, harmadával lerövidül a kínai tengeri kereskedelmi szállítási útvonal Európa felé, és a szibériai szénhidrogén-lelőhelyek is könnyebben bekapcsolhatók lennének a nemzetközi kereskedelemben – például Kína felé (ha a megfelelő kitermelési technológia is rendelkezésre áll). A trend egyértelmű: 2013-2023 között 37 százalékkal élénkült a sarkkör térségének tengeri kereskedelmi forgalma (ami egyébként nagyságrendileg 500 hajót jelent).⁸

A sziget stratégiai jelentőségét földrajzi elhelyezkedése mellett a térségben található gazdag – jórészt még feltáratlan – nyersanyag-lelőhelyek adják. Nagy mennyiségben lelhető fel az információ-technológiai, gépjármű- és úriparban felhasznált ritkaföldfémek, nemesfémek (arany, ezüst, réz, ólom, cink), urán, grafit, márvány, valamint szénhidrogének, azaz szén és kőolaj. Az Európai Bizottság által „kritikusnak” tekintett 34 nyersanyag közül 25 megtalálható Grönlandon,⁹ míg az Egyesült Államok által kritikusnak tekintett 50-ből 39 lelhető fel a szigeten.¹⁰ Donald Trump nemzetbiztonsági tanácsadója, Michael Waltz is

⁵ [Defense of Greenland: Agreement between the United States and the Kingdom of Denmark](#). 1951. 04. 27. [online], 2008. Forrás: Lillian Goldman Law Library, Yale Law School [2025. 02. 04.]

⁶ 1968. január 21-én a Thule Légibázistól 12 kilométerre az amerikai Légierő egyik B-52-es stratégiai bombázója kabintűz miatt lezuhant, fedélzetén négy hidrogénbombával. A bombák hagyományos robbanószerkezetei a becsapódáskor felrobbantak, a nukleáris fejek azonban nem, viszont a robbanás szétszórta a hasadóanyagot és nukleárisan beszennyezte a környéket, aminek mentesítését az amerikai és dán kormány közösen oldotta meg. A mentesítés során az egyik nukleáris robbanófejet nem találták meg, ez a mai napig hiányzik. A baleset kapcsán mindkét kormány tagadta, hogy Grönland légtérében rendszeresen, éles nukleáris robbanószerkezetekkel felszerelt repülőgépek járőröznének. Amikor a hidegháborút követően sok amerikai hivatalos irat titkosítását feloldották, kiderült, hogy évekig hazudtak ezzel kapcsolatban, sőt 1965-ig Dánia területén is állomásoztattak nukleáris fegyvereket, ami 1995-ben belpolitikai botrányt okozott (*Thulegate*). 1996-ban az is kiderült, hogy létezett arra vonatkozó amerikai terv, hogy a grönlandi jégsapka alatt hozzanak létre akár 600 nukleáris robbanófejet hordozni képes rakétakilövő-állomásokat, amelyek képesek lennének túlélni egy szovjet első nukleáris csapást, így a második csapás lehetőségének fenntartásával tovább erősítenék az elrettentést. Azonban a *Project Iceworm* nem kapta meg a dán kormány jóváhagyását és a jégbe vájt létesítmények sem bizonyultak statikailag kellően szilárdnak, így mindez nem valósult meg. Bővebben lásd: TAAGHOLT – HANSEN, i.m., 42–43.

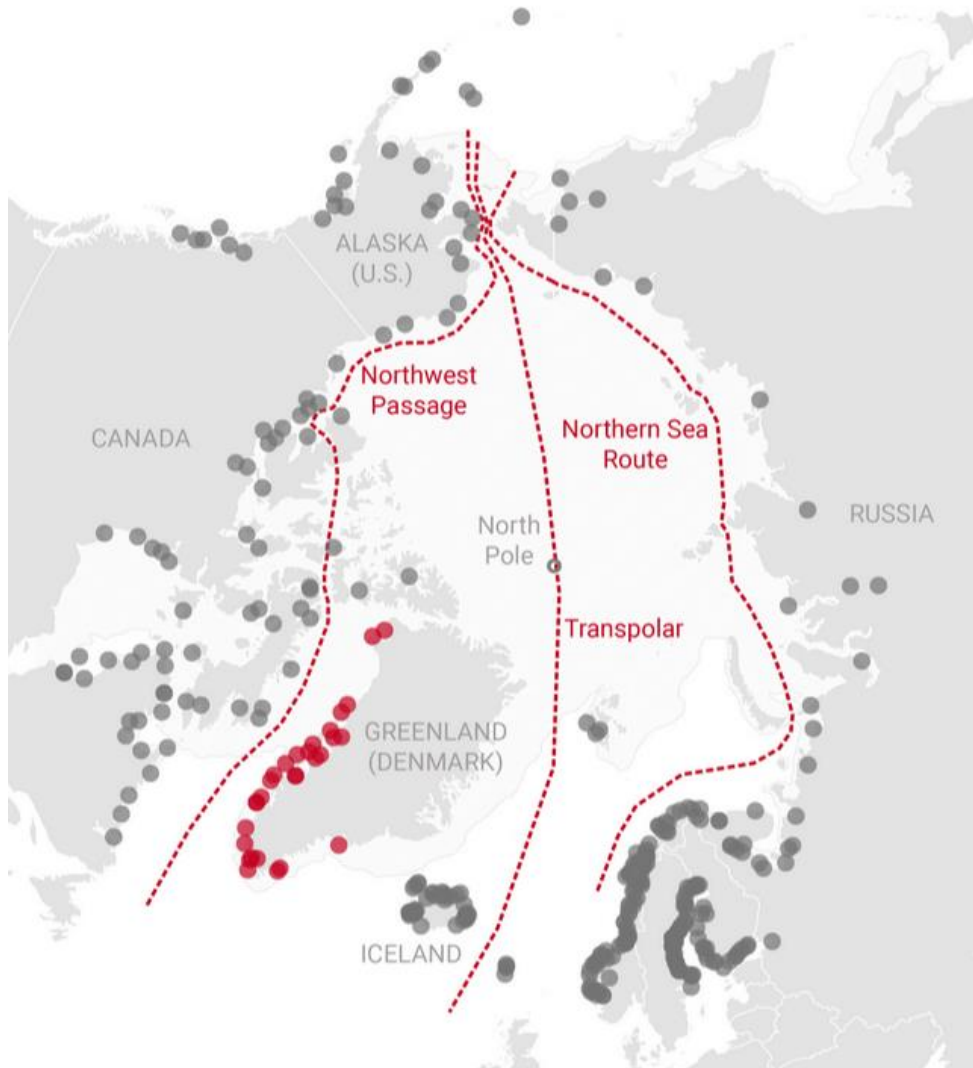
⁷ [Agreement between the United States of America and Denmark, amending and supplementing the Agreement of April 27, 1951](#). 2004. 08. 06. [online], 2019. Forrás: State.gov [2025. 02. 04.]

⁸ [Arctic Shipping Update: 37% increase in ships in the Arctic over 10 years](#). [online], 2024. 01. 31. Forrás: Arctic Council [2025. 02. 04.]

⁹ [EU and Greenland sign strategic partnership on sustainable raw material value chains](#). [online], 2023. 11. 30. Forrás: ec.europa.eu [2025. 02. 04.]

¹⁰ [Greenland does not want to be part of the U.S., but we are open for business](#). [online], 2025. 01. 16. Forrás: Washington Post [2025. 02. 04.]

ezt a fő motivációt emelte ki nemrég.¹¹ Az Egyesült Államok Földtani Intézete (*Geological Survey*) 17,5 milliárd hordó kőolaj- és 4 trillió köbméter földgáz-készletre becsülte Grönland kiaknázatlan tartalékát – miközben a feltárásokat a grönlandi kormány már több ízben felfüggesztette.¹² De emellett fontosak a térség halban gazdag vizeinek halászati lehetőségei is.

1. ábra: Az Északi-sark térségének fokozatosan megnyíló hajózási útvonalai¹³

Nagyhatalmi versengés

Ennek hatására az Északi-sark egyre inkább a nagyhatalmi és regionális versengés egyik új fókuszpontjává válik.¹⁴ Oroszország több, mint egy évtizede fejleszti jégtörő flottáját és stratégiai kérdésként kezeli az északi-sarkvidék térségében a katonai jelenlétet (amit a 24.000 kilométert meghaladó hosszúságú északi-tengeri határa önmagában is indokol). Szinte minden sarkköri országgal területi vitában áll a kontinentális

¹¹ [Why acquiring Greenland is more than just a whim of Trump](#). [online], 2025. 01. 16. Forrás: Radio Canada [2025. 02. 04.]

¹² [Greenland suspends oil exploration because of climate change](#). [online], 2021. 07. 16. Forrás: PBS.org [2025. 02. 04.]

¹³ Karl MATHIESEN – Giovanna COI: [The method in Trump's Greenland madness](#). [online], 2025. 01. 09. Forrás: Politico [2025. 02. 04.]

¹⁴ Lásd: BERZSENYI Dániel: [A klímaváltozás biztonságpolitikai következményei az Arktiszon I. Nemzet és Biztonság – Biztonságpolitikai Szemle](#), III. évf., 2010/9, 26–37.

talapzat hovatartozása, így a tengeri határok és kitermelési jogok tekintetében.¹⁵ Az elmúlt években fejlesztették az északi-tengeri katonai, haditengerészeti és logisztikai létesítményeket, egykori szovjet légi bázisokat és kifutópályákat újítottak fel, az Északi Flotta pedig önálló katonai körzetet kapott.¹⁶

Ráadásul miközben jog szerint csak a térségben elhelyezkedő országok számítanak „északi-sarki” országoknak, és ezáltal formálhatnak jogot területekre, nyersanyagokra, kitermelésre, a több ezer kilométerre fekvő és a térségben semmilyen területtel nem rendelkező Kína is heves érdeklődéssel fordul a sarkvidék felé. Előbb „sarkvidék-közeli államnak” (*near-Arctic state*) nyilvánított magát, majd 2018-ban meghirdette a „Sarkkörü Selyemút” (*Polar Silk Road*) kezdeményezést, ami elsődlegesen kereskedelmi érdekeit szolgálja, de a potenciális infrastrukturális befektetések és kitermelési lehetőségek ugyanúgy mozgatták. Ennek eredményességét azonban árnyalta, hogy a kínai befektetési tervek sorozatos kudarcokkal szembesültek az elmúlt években Grönlandon: Kuannersuitban uránium-bányászati, Isuában vasérc-kitermelési projekteket szüntettek meg; aztán Nuukban és Ilulissatban két repülőtér-fejlesztési beruházásról mondott le a China Communications Construction Company, és beszámolóik szerint washingtoni közbejárásra tettek le Koppenhágában arról a tervről is, hogy Kína megvásárolhassa a dánok által már nem használt gronnedali haditengerészeti bázist.¹⁷

Az orosz és kínai érdeklődés korlátozása érdekében az Egyesült Államok 2013 után 2022-ben fogadta el új Arktisz Stratégiáját¹⁸, aminek végrehajtásáról még a kifutó Biden adminisztráció hozott nyilvánosságra jelentést.¹⁹ Csak egy példát kiemelve az amerikai erőfeszítések közül: Bidenék 2022-ben 3,95 milliárd dolláros megbízást kötöttek a következő 12 évre vonatkozóan a Pituffik (Thule) Légibázis működtetésére és karbantartására.²⁰ Ehhez képest a hivatalba lépő Trump elnök retorikai offenzívája akár új fejezetet is nyithat Grönland történetében.

Grönland és Dánia kapcsolata

Dánia fennhatósága alatt Grönland fokozatosan bővülő politikai és önkormányzati jogokat kapott a 20-21. században. Az 1953-as dán alkotmány megszüntette a gyarmati jogállást és a Dán Nemzetközösségben egyenlő státuszt biztosított a szigetnek, majd az önrendelkezés (*home rule*) jegyében 1979-ben a helyi közösségek megalapították saját parlamentjüket. Arra is lehetőség nyílt, hogy miután Dánia 1973-ban csatlakozott az Európai Unióhoz, 1985-ben Grönland kilépjen az Unió fennhatósága alól. Végül 2009-ben széles körű autonómiát biztosítottak Grönlandnak²¹ – de nem függetlenséget. E rendelkezések nyomán napjainkban a mintegy 57.000 lakosú sziget – akiknek 88%-a óslakos inuitként azonosítja magát²² – továbbra is dán fennhatóság alatt áll, széles körű önkormányzati jogosítványokkal, és a számos területen részleteiben szabályozott önálló döntési, együtt döntési és véleményezési jogkörökkel. De a kül- és biztonságpolitikai kérdéseket továbbra is Koppenhágában határozzák meg, önállóan államközi szerződéseket Grönland nem köthet, azaz a klasszikus nemzeti szuverenitás ezen ismérveivel sem rendelkezik. Azt is fontos látni, hogy Grönland, mivel széleskörű autonómiával rendelkezik, nem Dánia „tulajdona”, így nem képezheti egyszerű adásvétel tárgyát.

Sőt, a 2009-es Grönlandi Önrendelkezési Törvény azt is rögzíti, hogy a helyi közösségek kezdeményezésére népszavazás dönthet az elszakadásról. Ennek nyomán a sziget politikai vezetői többször is megfogalmaztak függetlenedési szándékot, és 2023-ban hat évnyi előkészítő munka nyomán a grönlandi parlamentnek be is mutatták a sziget alkotmánytervezetének szövegét, amely egy független állam közjogi működésének alapjait rakhatná le.²³ Egy 2019-es közvélemény-kutatás szerint a grönlandi lakosság 67,7

¹⁵ Bővebben lásd: BERZSENYI Dániel: *A klímaváltozás biztonságpolitikai következményei az Arktiszon II. Nemzet és Biztonság – Biztonságpolitikai Szemle*, III. évf., 2010/10, 30–32.

¹⁶ Jacob GRONHOLT-PEDERSEN – Gwladys FOUCHE: *Dark Arctic*. [online], 2022. 11. 16. Forrás: Reuters.com [2025. 02. 04.]

¹⁷ Sou-Jie VAN BRUNNERSUM: *China failed its Arctic ambitions in Greenland*. [online], 2022. 10. 22. Forrás: Politico [2025. 02. 04.]

¹⁸ *2022 National Strategy for the Arctic Region*. [online], 2022 október. Forrás: Whitehouse Archives [2025. 02. 04.]

¹⁹ *Implementation Report for the 2022 National Strategy for the Arctic Region*. [online], 2025. január. Forrás: Whitehouse Archives [2025. 02. 04.]

²⁰ John VANDIVER: *Air Force awards \$4 billion long-term deal to keep Greenland base running*. [online], 2022. 12. 20. Forrás: Stars and Stripes [2025. 02. 04.]

²¹ *Act on Greenland Self-government*. 2009. 06. 12. [online], 2009. Forrás: Statsministeriet [2025. 02. 04.]

²² *Indigenous peoples in Kalaallit Nunaat (Greenland)*. [online], 2025. 02. 04. Forrás: IWGIA [2025. 02. 04.]

²³ Malcolm BRABANT: *Greenland unveils draft constitution in push for independence from Danish control*. [online], 2023. 06. 02. Forrás: PBS.org [2025. 02. 04.]; Martin BREUM: *Greenland drafts constitution for its ultimate independence*. [online], 2023. 15. 17. Forrás: Arctic Today [2025. 02. 04.]

százaléka támogatná a függetlenséget valamikor a jövőben; és az elszakadást támogatók közül 43,5% úgy gondolta, mindez „előnyös” vagy „nagyon előnyös” hatásokkal is járna a sziget gazdaságára.²⁴ A gyakorlati lépések terén azonban ennél tovább nem mentek, formálisan nem kezdeményezték az elszakadást. A közelmúlt eseményeinek hatására készített friss felmérésből pedig az is kiderült, hogy a függetlenség vágyához nem társul az a szándék, hogy a sziget lakosai „amerikaiak” legyenek. A 2025 januári közvélemény-kutatás szerint 85% nem szeretne csatlakozni az Egyesült Államokhoz, 9% bizonytalan, és csupán 6% támogatna ilyen javaslatot²⁵. Ez egyébként természetesen cáfolja Donald Trump azon állítását is, miszerint „az 57.000 grönlandi csatlakozni kíván hozzánk.”²⁶ A legfontosabb tanulság pedig az, hogy a sziget társadalma és politikai vezetői számára a függetlenség – annak vélt előnyeivel és hátrányaival – tűnik a legvonzóbb opciónak, de ezt nem erőltetik a pillanat hevében sem.

Érdekes azért megjegyezni, hogy a sziget gazdasági téren jelentős mértékben függ Dániától: gazdaságának 20%-a, egyben a grönlandi központi költségvetés több, mint fele közvetlen a dán kormány pénzügyi támogatásából származik.²⁷ Függetlenné válás esetén ezeket a forrásokat máshonnan kellene biztosítani.

Több fontos kérdésben ad további támpontokat a 2024-ben elfogadott grönlandi kül-, biztonság- és védelempolitikai stratégia „Grönland a világban – Semmit rólunk nélkülünk” alcímmel. Így a sziget biztonságával kapcsolatban kiemelik, hogy miközben általánosságban elutasítják a katonai jelenlét növelését a szigeten, érdekeltek a védelmi együttműködés intenzívebbé tételében az Egyesült Államokkal, és szerepet vállalnak a térségben a tengeri és légi megfigyelő-ellenőrző tevékenység fokozásában a stabilitás megőrzése és a konfliktusok esélyének csökkentése érdekében. Mindezt a Dániával és az Egyesült Államokkal, ezen keresztül a NATO-val kialakított védelmi együttműködés keretrendszerében. Sőt, azt is célként fogalmazták meg, hogy az 1951-es kétoldalú dán–amerikai védelmi megállapodás háromoldalúvá váljon Grönland szerepének növelése által. Ezzel szemben ellenzik a nem Arktiszi államok (például Kína) esetében az állandó katonai jelenlét kialakítására irányuló törekvéseket, a térségben kialakuló bármilyen fegyverkezési versenyt. További, kifejezetten Kínára (de akár az Egyesült Államokra is) értelmezhető tétel, hogy nem adják el a sziget kritikus infrastruktúra-elemeit külföldieknek.²⁸

Grönland, Dánia, a NATO és az Európai Unió kapcsolata

Grönland „megszerzésének” ügye tehát egy komplex kapcsolatrendszeren belül értelmezhető a sziget és a térség biztonsága és védelme tekintetében. Ennek az általános nemzetközi jogelveken és az ENSZ Alapokmányán túl egyik pillére a NATO, amelynek mind az Egyesült Államok, mind Dánia a tagja, másik pillére az Európai Unió, amelynek Dánia mellett mintegy két tucat amerikai szövetséges európai állam is a tagja.

A Dánia és az Egyesült Államok által 1951-ben megkötött és 2004-ben frissített, Grönlandra vonatkozó védelmi megállapodás a NATO kollektív védelmének keretrendszerébe illeszkedik. A washingtoni szerződés 5. (kollektív védelmi²⁹) és 6. cikkelye (földrajzi hatály³⁰) egyértelműen vonatkoznak Grönlandra is, mert

²⁴ Martin BREUM: [Her er den egentlige forskel på dansk og grønlandsk syn på fremtiden](#). [online], 2019. 01. 09. Forrás: Altinget [2025. 02. 04.]

²⁵ Miranda BRYANT – Jennifer RANKIN: [New opinion poll shows 85% of Greenlanders do not want to join US](#). [online], 2025. 01. 28. Forrás: The Guardian [2025. 02. 04.]

²⁶ Jennifer RANKIN: [Donald Trump says residents of Greenland want to be part of US](#). [online], 2025. 01. 26. Forrás: The Guardian [2025. 02. 04.]

²⁷ Joseph WEHMEYER: [What would Greenland's independence mean for the Arctic?](#) [online], 2023. 08. 10. Forrás: CFR.org [2025. 02. 04.]

²⁸ [Greenland in the World, Nothing about us without us. Greenland's Foreign, Security and Defense Policy 2024-2033 – An Arctic Strategy](#). [online], 2024. február. Forrás: Naalakkersuisut / Government of Greenland [2025. 02. 04.], 33–42.

²⁹ „A Felek megegyeznek abban, hogy az egyikük vagy többjük ellen, Európában vagy Észak-Amerikában intézett fegyveres támadást valamennyiük ellen irányuló támadásnak tekintenek; és ennélfogva megegyeznek abban, hogy ha ilyen támadás bekövetkezik, mindegyikük az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 51. Cikke által elismert egyéni vagy kollektív védelem jogát gyakorolva, támogatni fogja az ekként megtámadott Felet vagy Feleket azzal, hogy egyénileg és a többi Felekkel egyetértésben, azonnal megteszi azokat az intézkedéseket, ideértve a fegyveres erő alkalmazását is, amelyeket a békének és biztonságának az észak-atlanti térségben való helyreállítása és fenntartása érdekében szükségesnek tart.” Forrás: [Az Észak-Atlanti Szerződés](#). 1949. 04. 04. [online], 2024. Forrás: NATO [2025. 02. 04.]

³⁰ „Az 5. Cikk alkalmazása szempontjából egy vagy több Fél ellen irányuló támadásnak kell tekinteni azt a fegyveres támadást, amely a Felek egyikének területe ellen Európában vagy Észak-Amerikában, Franciaország algériai megyéi ellen, bármely Fél megszálló erői ellen Európában, a Felek egyikének joghatósága alá tartozó, az észak-atlanti térségben a Ráktérítőtől északra fekvő szigetek ellen

bár konkrétan nem nevesítette, de a NATO 1957-es, harmadik Stratégiai Konceptiója tovább pontosította a földrajzi hatály kérdését a Norvég-tenger, a Grönlandi-tenger és a Jeges-tenger szigeteivel kapcsolatban³¹, amibe természetesen Grönland is beletartozik. 1955 óta a sziget a NATO-tagállamok fegyveres erőinek jogállásáról szóló szerződés (*Status of Forces Agreement* – SOFA) hatálya alá is esik. Azonban, ha Donald Trump bármilyen okból a sziget egyoldalú katonai megszállása mellett döntene, az Észak-Atlanti Szerződés nem lenne életbe léptethető, mert az a szövetség alapvető szellemiségének is ellentmondana, mert egy tagállammal szemben kellene fellépni. (Nem mellesleg a katonailag legerősebb tagállammal szemben.) Ráadásul a kollektív védelem életbe léptetéséhez a tagállamok konszenzusos döntésére lenne szükség, amit nyilvánvalóan az Egyesült Államok saját maga ellen nem szavazna meg. Grönland sorsától elvonatkoztatva egy ilyen lépés minden bizonnyal a jelenleg ismert NATO végét jelentené.

Az Európai Unió vonatkozásában természetesen korlátozza az érintettséget, hogy Grönland 1985 óta csupán társult tag, nem áll az EU fennhatósága alatt, még ha legtöbb lakosa dán állampolgár, így uniós állampolgár is. Mégis, ha Dánia azzal érvel, hogy egy uniós tagállamot ért katonai agresszió, és ezért az Európai Unióról szóló Szerződés 42.7, kölcsönös segítségnyújtási cikkelye értelmében segítséget várna a többi tagállamtól, két problémával szembesülne. Az első az, hogy a kölcsönös segítségnyújtás életbe léptetésére „egy tagállam területét” érő katonai agresszió esetén lenne lehetőség, azonban a „terület” kérdését – eltérően a NATO-tól – nem pontosították. Általános érvényű az az érv, hogy az EU nem kontinentális területeit ide kellene sorolni – azonban a tengeren túli területek esetében két kategória is létezik, ennek jogi és egyéb következményeivel együtt: a „legkülső régiók” (*outermost regions*³²), amelyek teljes jogú uniós területek, részesülve minden uniós jogból és kötelezettségből, és a „tengerentúli országok és területek” (*overseas countries and territories*³³), amelyek nem képezik az uniós területét és az uniós jogok és kötelezettségek nem vonatkoznak rájuk. Ebből az következne, hogy Grönlandra, mint dán fennhatóság alatt álló tengerentúli területre, nem lenne érvényes az Európai Unióról szóló Szerződés 42.7 cikkelye sem. A második probléma pedig nyilván az, hogy az Unió közös biztonság- és védelempolitikája is kormányközi kompetencia, és ilyen súlyú kérdésekben a 27 tagállam állam- és kormányfőinek konszenzusára lenne szükség, amire – valljuk be – nincs reális esély az Egyesült Államokkal szemben. Bár maga a kölcsönös segítségnyújtási cikkely életbe léptetése nem igényel konszenzust, a Dániának nyújtandó támogatás bilaterális alapon történhetne, ami töredéke lehet a közös fellépésnek. Így bár az is egy népszerű olvasat, hogy az EU-nak kellene diplomáciai, politikai, gazdasági vagy talán még katonai támogatást is nyújtani, ennek sem a jogi alapja, sem a politikai realitása nem áll fenn egyes tagállamok támogató retorikáján túlmenően.³⁴

Egyúttal fontos azt is jelezni, hogy már most is nagyobb az amerikai katonai jelenlét Grönlandon, mint a dán vagy a helyi: a sziget északi részén, az Északi-sarktól 1500 kilométer távolságra található Pituffik Légibázison 200 amerikai katona és 450 egyéb feladatot ellátó szerződéses állomány tartózkodik. Itt található ugyanis az észak-amerikai rakétavédelmi korai előrejelző rendszernek (NORAD) az egyik állomása, egy műhold-, és egy az űrt megfigyelő parancsnokság is.³⁵

Mit tehet Trump?

Mint oly sokszor, amikor a hangos politikai kommunikáció hangsúlyosabb szerepet kap a nemzetközi politikában, mint a racionalitás, ebben az esetben is különbséget kell tennünk a „lehetséges” és az „életszerű”, még inkább a „valószínű” esetek között. Ugyanis az Egyesült Államoknak a legerősebb katonai és gazdasági hatalomként, az északi-sarkkörüli államok legbefolyásosabb tagjaként nagyon sok lehetősége van

---

vagy a Felek bármelyikének hajói vagy repülőgépei ellen irányul, ha a fenti területeken tartózkodnak.” Forrás: [Az Észak-Atlanti Szerződés](#). 1949. 04. 04. [online], 2024. Forrás: NATO [2025. 02. 04.]

³¹ [The overall strategic concept for the defense of the North Atlantic Treaty Organization area \(MC14/2. Revised\)](#). 1957. 05. 23. [online], 2022. Forrás: NATO [2025. 02. 04.], 47. pont.

³² Az EU kilenc ilyen területtel rendelkezik: Guadeloupe, Francia Guyana, Martinique, Mayotte, Réunion és Saint-Martin (mind francia fennhatóság alatt), a Kanári-szigetek (spanyol fennhatóság alatt), valamint az Azori-szigetek és Madeira (portugál fennhatóság alatt).

³³ 13 ilyen terület létezik, hat-hat terület holland és francia, Grönland pedig dán szuverenitás alatt.

³⁴ Federica FAZIO: [What happens if Trump invades Greenland?](#) [online], 2025. 01. 10. Forrás: Brexit Institute [2025. 02. 04.]

³⁵ Abraham MAHSHIE: [At Thule Air Base, lucky charms keep the lights on for missile defense](#). [online], 2022. 07. 11. Forrás: Air and Space Forces [2025. 02. 04.]

arra, hogy az akaratát keresztül vigye egy ilyen ügyben – mind a sokkal kisebb, gyengébb, kevésbé befolyásos Dániával, mind a grönlandi lakossággal szemben. Azonban a konvencionális nemzetközi jogi korlátokkal – önrendelkezés, be nem avatkozás, a katonai agresszió tilalma – és politikai következményekkel is számolnia kell, ami a gyakorlatban szűkíti Donald Trump mozgásterét.

A katonai forgatókönyv

Miközben nyilatkozataiban még azt sem zárta ki, hogy akár katonai erővel is érvényt szerezzen akaratának Grönlanddal (és a Panama-csatornával³⁶) kapcsolatban, ez egy kevésbé életszerű, kis valószínűségű forgatókönyv. Leginkább azért, mert Grönlandon lényegében nem található érdemi dán katonai erő, így egy egyszerű légi és tengeri csapatszállítással „megszállhatók” lennének a sziget lakható részei, települései. Viszont ahhoz, hogy a sziget védelmét, biztonságát garantálják, nincsen szükség megszállásra: a Dánia és az Egyesült Államok között jelenleg érvényben lévő, Grönland védelmére vonatkozó kétoldalú megállapodás erre minden lehetőséget biztosít, a dán és a grönlandi kormánnyal folytatott egyeztetést követően. Ráadásul mind Dánia, mint Grönland nyitott erre, sőt a politikai nyilatkozatok közepette a NATO Főtitkára is jelezte, hogy akár a szövetség közös jelenlétét is lehetne növelni.³⁷ Ez is egy példája lehetne a növekvő – és Trump által elvárt – nagyobb európai szerepvállalásnak és teherviselésnek. Egyébként Dánia már reagált is a problémafelvetésre: miután tavaly 10 éves időtartamra 190 milliárd koronás védelmi költségvetési tervet fogadtak el³⁸ – többek között annak érdekében, hogy a NATO-ban elvárt GDP-arányos 2%-os arányt is teljesítsék, elébe menve Donald Trump kritikájának –, január 27-én bejelentették, hogy ebből a forrásból 14,6 milliárd koronát (2,05 milliárd dollárt) az Arktisz térségében lévő dán katonai jelenlét fokozására fordítanak, többek között megfigyelő repülőgépek, drónok, járőrhajók beszerzésével.³⁹ Természetesen amennyiben ténylegesen „megvédeni” kellene a szigetet vagy a térség vizeit, ez kevés lenne – de erre szolgál a NATO.

Grönland de facto megszállása katonai agresszióknak minősülne a nemzetközi jog szerint, ami ugyanaz a kategória, mint amit Oroszország Ukrajnával szemben 2014-ben, majd 2022 óta is elkövet. Ennek megfelelően a várható reakciók miatt Washington ilyen lépést nem tenne. A reakciók körében nem csupán arra érdemes gondolni, hogy a nemzetközi közösség, az ENSZ vagy az Európai Unió elítélné a nemzetközi jog nyílt megsértését, hanem arra is, hogy egy ilyen esetet 21. századi precedensnek tekintenének. Minden nagyhatalom szabadon mondhatná azt, hogy ezek a nemzetközi szabályok már nem számítanak, hiszen az ezeket lefektető Egyesült Államok is lábbal tiporja őket. Ennek nyomán pedig rögtön „jogszerűnek” tekintenék a területi viták és érdekszféra-konfliktusok katonai erővel történő rendezését. Csak hogy néhány nyilvánvaló példát említsünk: Kína teljes nyíltsággal megszállhatná a Dél-kínai-tenger és a Japán-tenger vitatott területeit, megpróbálhatná Tajvan bekebelezését; Oroszország nemcsak Ukrajnával, de Finnországgal vagy a balti, kaukázusi államokkal, a közép-ázsiai egykori szovjet tagköztársaságokkal szemben is területi követeléseket fogalmazhatna meg, aminek katonai erővel próbálna érvényt szerezni. De ugyanilyen logika mentén nemcsak a nagyhatalmak, hanem a kisebb országok is megpróbálhatnák katonai erővel érvényre juttatni érdekeiket egy gyengébb féllel szemben, és minden vegyes lakosságú terület esetében felélénkülnének a feszültségek, így a Balkánon, Közép-Ázsiában, Afrikában – de még akár Közép-Európában is. Egy katonai megoldás tehát igen veszélyes precedens értékű döntene el.

A vásárlási forgatókönyv

A katonainál életszerűbb, de ugyancsak kis valószínűségű forgatókönyvnek tekinthetjük azt, hogy 2019-es ötletéhez visszatérve Donald Trump „megvásárolja” Grönlandot Dániától. Ez a megközelítés nemcsak Trump üzletemberi szemléletére támaszkodik, hanem az amerikai történelem egyes fejezeteire is, hiszen

³⁶ CSIKI VARGA Tamás: [Trump és a Panama-csatorna](#). *John Lukacs Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések*, 2025/4. [online], 2025. 02. 05. Forrás: jli.uni-nke.hu [2025. 02. 04.]

³⁷ JACOB BARIGAZZI: [EU leaders deflect Trump on Greenland and on tariffs](#). [online], 2025. 02. 04. Forrás: Politico [2025. 02. 04.]; [NATO and Denmark agree allies must bolster defences in Arctic, source says](#). [online], 2025. 01. 28. Forrás: Reuters [2025. 02. 04.]

³⁸ HILDE-GUNN BYE: [Denmark to strengthen defense in the Arctic and the Baltic Sea](#). [online], 2023. 05. 31. Forrás: High North News [2025. 02. 04.]

³⁹ [Denmark boosts Arctic defence spending by \\$2.1 billion, responding to US pressure](#). [online], 2025. 01. 28. Forrás: Reuters [2025. 02. 04.]

az Egyesült Államok jelenlegi területének jelentős részét nem katonai erővel hódította meg, hanem megvásárolta. Louisianát (amely nem egyezik meg a mai szövetségi állam területével, hanem a Mississippitől nyugatra fekvő jelenlegi 13 szövetségi állam területének nagy részét jelentette) Franciaországtól 1803-ban mai áron 416 millió dollárért, Alaszkát pedig Oroszországtól 1867-ben mai áron 150 millió dollárért.⁴⁰

Trump felvetésére a dán válasz 2019-ben és 2024-ben is kategorikus „nem” volt. Sőt, még 1946-ban, amikor Truman elnök a második világháborút frissen megnyerve tette fel ezt a kérdést és (akkor) 100 millió dollárt ajánlott a szigetet aranyban Dániának, azt az ajánlatot is elutasították. A 2025-ös „árzásra” vonatkozóan David R. Barker, az amerikai Központi Jegybank (FEB) egykori elemzője, ingatlanfejlesztő és iowai republikánus politikus 12,5 és 77 milliárd dollár közé becsülte Grönland értékét.⁴¹ A gazdasági lehetőségek kiaknázása azonban további dollár tízmilliárdokban számolható befektetést igényelne, mert az éghajlatváltozás ugyan évtizedes távlatban hozzáférhetővé tehet számos területet, de kitermelő infrastruktúra nem nő magától, és a klimatikus viszonyok is szélsőségesek maradnak a következő évtizedben, ami megkérdőjelezi bármilyen befektetés megtérülését. Ehhez tegyük még hozzá, hogy a stratégiai elhelyezkedést és biztonságot nem lehet pénzre átszámítani.

Grönland megvásárlásának legfontosabb akadálya azonban az, hogy – mint jeleztük – a sziget lakossága önrendelkezési joggal és széleskörű autonómiával rendelkezik, nem Dánia „tulajdona”, így nem képezheti egyszerű adásvétel tárgyát.

A politikai forgatókönyv

Amennyiben elfogadjuk, hogy a Trump-adminisztrációnak a diplomáciai nyomásgyakorláson túl valóban konkrét elképzelései vannak arra vonatkozóan, hogy racionális keretek között „szerezze meg” Grönlandot, akkor ennek útja egy politikai folyamat lehet, ami első lépésben Grönland elszakadását teszi szükségessé Dániától, majd a függetlenné válást követően ajánlhatnak különböző társulási-együttműködési lehetőségeket a sziget lakosainak – amennyiben azok nyitottak lesznek rá.

Mint utaltunk rá, a 2009-es autonómiatörvény explicit módon elismeri Grönland lakosságát annak a népnek, amely a nemzetközi jog szerint önrendelkezési joggal bír a szigeten. Ez arra is felhatalmazza őket, hogy egy demokratikus folyamat eredményeként akár a függetlenné válás mellett döntsenek. Ehhez a dán alkotmány hatályos rendelkezései (19. paragrafus) értelmében a dán és a grönlandi kormány között kell tárgyalásos megállapodásra jutni, amit a grönlandi parlament (*Inatsisartut*) támogat, majd népszavazást tartanak a szigeten, és ennek eredményét a dán parlamentnek (*Folketing*) is el kell fogadnia.⁴²

Jelenleg még adódna is egy lehetőség, hogy a népszavazás napirendre kerüljön, mégpedig az április 6-án egyébként is esedékes grönlandi parlamenti választáshoz kapcsolva. Ebben a fázisban az Egyesült Államok két tekintetben befolyásolhatja az eseményeket. Elsőként a függetlenedést napirendre tűző grönlandi politikai erők támogatásával. Ennek részeként lehetett értelmezni Donald Trump Jr. – látványosra megrendezett, de valójában kevésbé népszerű⁴³ – grönlandi villámlátogatását január 7-én, amire válaszul a grönlandi törvényhozásban javaslatot nyújtottak be a külföldi politikai célú finanszírozás korlátozása érdekében.⁴⁴ Azaz, hogy elébe tudjanak menni annak, hogy külföldről kezdjenek pénzelni egy elszakadást párti kampányt, ami akár az áprilisi parlamenti választásokon, akár később, a függetlenség ügyét központi témává tudná tenni, vagy egy függetlenségi népszavazás kiírása köré építene politikai pólust. Az amerikai befolyásolás másik terepe Dánia együttműködésre bírása lehetne, eszközei között pedig a nyomásgyakorlás klasszikus gazdasági-kereskedelmi elemeit (büntetővámok), másrészt egyes katonai-védelempolitikai elemeket (a dán F-35-ös program leállítása) is találhatnánk. Más kérdés, hogy ezek mennyire lehetnének eredményesek.

Amennyiben akár 2025 tavaszán, akár később Grönland a függetlenedés mellett döntene, és Dánia ezt elfogadja, új helyzet áll elő, újabb kérdésekkel. A függetlenné váló Grönland ezzel elveszíthetné EU

⁴⁰ Susan STONE – Jonathan BOYMAL: [If Greenland were for sale, what would it be worth? How to put a 'price tag' on territory?](#) [online], 2025. 01. 09. Forrás: The Conversation [2025. 02. 04.]

⁴¹ Sara KESSLER: [How much would buying Greenland cost?](#) [online], 2025. 01. 11. Forrás: The New York Times [2025. 02. 04.]

⁴² Ekaterina ANTSGINA: [The legal debate surrounding Greenland and Denmark: Unpacking Donald Trump's statements.](#) [online], 2025. 01. 24. Forrás: Blog of the European Journal of International Law [2025. 02. 04.]

⁴³ Seb STARCEVIC – Eric BAZAIL-EIMIL – Jack DETSCH: [Donald Trump Jr.'s visit was 'staged' says Greenland lawmaker.](#) [online], 2025. 01. 09. Forrás: Politico [2025. 02. 04.]

⁴⁴ Miranda BRYANT: [Greenland plans to ban foreign political funding over Trump-led election fears.](#) [online], 2025. 02. 03. Forrás: The Guardian [2025. 02. 04.]

társult tagságát, és egy időre minden bizonnyal NATO-tagságát, ezzel együtt pedig a védelmi, biztonsági, szolidaritási garanciákat is, azaz „magára maradna”. (A NATO esetében egyébként a racionális megoldás az „izlandi modell” követése lenne, tehát az újra csatlakozás.)

Tárgyalási opciók a függetlenné vált Grönlanddal

A realisabb forgatókönyvek közül a politikai forgatókönyv – függetlenségi népszavazás és elszakadás – első lépésben tulajdonképpen dán belügy lenne. Ezt követően azonban Grönland kormányának szuverén döntéseitől függene, milyen (szoros) viszonyt ápolna az Egyesült Államokkal. Annak semmilyen akadálya nincs, hogy az amerikai katonai-védelmi jelenlétet egy kétoldalú szerződés részeként megnöveljék a szigeten, de ez amerikai politikai, jogi, gazdasági fennhatóságot nem teremtene. Ezeket azzal lehetne megszerezni, ha Grönland egyfajta amerikai protektorátussá válna – azaz olyan országgá, amelyet egy másik kormányoz –, ennek nemzetközi jogi feltételei azonban nem adóttak.⁴⁵

Elvben annak is fennáll a lehetősége, hogy a függetlenné vált Grönland lakosságának felajánlják a csatlakozást. Szövetségi államként az Amerikai Egyesült Államok bővítésére is van lehetőség –, amire utoljára 1959-ben Alaszka és Hawaii esetében volt példa. Itt a kérdés az, hogy elég vonzó-e a helyi lakosoknak ez az új kötődés és identitás? Tekintettel arra, hogy még a modern amerikai történelemben is számos visszasság övezi az őshonos közösségeket, például az alaszakai inuitok helyzetét, ami intő példa lehet Grönland számára is, az Egyesült Államokhoz történő csatlakozást koránt sem biztos, hogy széleskörű támogatás övezné. Ugyanezt mutatják a már idézett 2025-ös közvélemény-kutatási adatok.

Grönland függetlenségének megtartása mellett e két lehetőség működőképes „köztes megoldása” lehetne az, ha Grönland szabad társulási egyezményt kötne Washingtonnal, valamint csatlakozna az Egyesült Államok–Mexikó–Kanada Egyezményhez, ami által az amerikai biztonsági és gazdasági érdekek megszemélyesítően teljesülnének, és ezekből a sziget lakossága is profitálhatna. Természetesen mind a védelem, mind a gazdaság tekintetében erősen függő helyzetben Washingtontól, de mégis szuverén államként.

A szabad társulási egyezmények (*compact of free association*) működésére az Egyesült Államok és Palau, a Marshall-szigetek, valamint Mikronézia között kialakított kapcsolat a példa. Utóbbiak teljeskörű és kizárólagos katonai hozzáférést biztosítottak Washingtonnak szárazföldi és tengeri területükhöz, valamint légtérükhöz, amiért cserébe jelentős pénzügyi, gazdasági és fejlesztési támogatást, befektetéseket kapnak a közszolgáltatások, oktatásügy, egészségügy, környezetvédelem és a magánszektor terén, letelepedhetnek és dolgozhatnak az Egyesült Államokban, vagy akár az amerikai fegyveres erőkhez is csatlakozhatnak. Legutóbb éppen a Biden-adminisztráció hosszabbította meg ezeket az egyezményeket 2024-ben.⁴⁶ Politikai téren Washington nem avatkozik bele a szigetországok belügyeibe, szuverenitásuk így nem sérül – ugyanakkor Kína távol tartására, az amerikai „védelmi ernyő” kiszélesítésére a Csendes-óceán térségében több ezer kilométerre ez a megoldás ideális.⁴⁷ Az Egyesült Államok–Mexikó–Kanada Egyezmény (USMCA) gazdasági téren teremthetne preferenciális viszonyrendszert, és könnyíthetné meg egyrészt az amerikai hozzáférést és befektetést a sziget nyersanyag-kitermelésébe, másrészt a grönlandi export hozzáférést az amerikai piacokhoz. Mint mondtuk, ez természetesen erősen aszimmetrikus helyzetet jelentene, mint ahogy Trump a gazdaságilag sokkal komolyabb partner Mexikóval és Kanadával is erőből igyekszik tárgyalni és változtatni a kereskedelmi feltételeket.

Éppen ezért, továbbra is érvényes lenne a kérdés: tudna-e az Egyesült Államok olyan ajánlatot tenni, ami a jelenlegihez képest jobb kondíciókat és fejlődési perspektívát biztosítana Grönland számára? Egy olyan ajánlatot, amely az állampolgárok szemében felveszi a versenyt a skandináv színvonalú jóléti rendszerrel (társadalombiztosítás, adók, egészségügy), a tandíjmentességgel a teljes közoktatásban, az EU

⁴⁵ Történelmileg a 19-20. században a világ számos részén hoztak létre ilyen protektorátusokat – általában gyarmatosító hatalmak, katonai megszállással egybekötve –, de ez sokszor csak ideiglenes volt, ameddig a katonai megszállást fenn tudták tartani. Az 1970-es évekre ez a gyakorlat lényegében mindenhol megszűnt, ahogy a gyarmatok is elnyerték függetlenségüket, és minden területet szuverén országok vettek birtokba. Az Egyesült Államok történetében Kuba (1902-1932), Panama (1903-1941) és Haiti (1915-1936) voltak ilyen protektorátusok. Ez azonban a nemzetközi jog mai keretei között nem lenne megvalósítható csak a már említett katonai agresszióval.

⁴⁶ Andrew J. HARDING: [America's Pacific partnerships are secure – for now](#). [online], 2024. 03. 31. Forrás: The National Interest [2025. 02. 04.]

⁴⁷ Kaush ARHA – Alexander B. GRAY – Tom DANS: [It's time for a U.S.–Greenland Free Association Agreement](#). [online], 2024. 10. 22. Forrás: The National Interest [2025. 02. 04.]

vonatkozásában társult tagként érvényesülő négy szabadsággal (a személyek, az áruk, a tőke és a szolgáltatások szabad mozgása)? Olyan ajánlatot, ami a grönlandi gazdaság tekintetében felveszi a versenyt a dán kormányzati támogatással, ami jelenleg mintegy hatszor magasabb összeg egy főre vetítve, mint amit az Egyesült Államok a csendes-óceáni szigeteknek biztosít (12.500 dollár *versus* 2.025 dollár)? Végül egy olyan ajánlatot, ami a Grönland-alku ékkövét, a bányászati-kitermelési terveket is elfogadhatóvá teszi, miközben a sziget környezetvédelmi – nem mellesleg munkavédelmi – szabályozásai is jóval szigorúbbak, mint az amerikaiak?⁴⁸

A jelenlegi keretek tartalmasabb használata

Van rá esély, hogy néhány év múlva „Grönland megszerzésének ügyére” finom iróniával tekintünk majd vissza, mert nem történik gyökeres változás: sem az Egyesült Államok nem rúgja fel a létező szabályokat, sem Grönland nem kacérkodik a függetlenséggel. Ezzel együtt a már meglévő kereteket is sokkal okosabban, tartalmasabban fel lehetne használni amerikai oldalról arra, hogy biztonsági és gazdasági érdekeiket jobban érvényesítsék. Így például:⁴⁹

- Meg lehetne erősíteni a kormányközi kapcsolatokat két- és háromoldalú formáját Grönlanddal, és ahol alkotmányosan szükséges, Dániával összhangban, és ehhez fel lehetne használni az Amerikai-Grönlandi Közös Bizottságot (*U.S.–Greenland Joint Committee*) a kereskedelempolitika, a befektetések, az energiapolitika, a kulturális kapcsolatok, valamint a környezeti és tudományos együttműködés terén.
- Támogatni lehetne Grönland tervét, hogy létrehozzanak egy Arktiszi Észak-Amerikai Politikai Fórumot, ahol kormányzati és parlamenti szinten is szorosabbra fűzhetnék az egyeztetést a térség problémáinak megoldásával kapcsolatban.
- Célzott gazdasági és befektetési programokkal lehetne támogatni azoknak a területeknek a fejlesztését, amelyek szorosan kapcsolódnak az amerikai érdekekhez, így például a ritkaföldfém-bányászatot.
- Támogatni lehetne a grönlandi kormány törekvését, hogy nagyobb szerepet vállaljon Dánia Sarkvidéki Összhaderőnemi Parancsnokságán (*Joint Arctic Command*), saját adminisztratív részleget alakítson ki a Pituffik Légibázison, támogatva annak működését, és képviselőt delegálhasson a NATO Parlamenti Közgyűlésébe. Elismerhetnék, sőt támogathatnák az önálló (nem katonai) grönlandi parti őrség létrehozásának igényét is.
- Amennyiben a biztonsági helyzet változása megköveteli, a hatályos dán-amerikai védelmi megállapodás keretében is növelni lehetne mind Grönland, mind a térség felderítő, ellenőrző és védelmi kapacitásait is. Ebben a Dánia által elkezdett befektetések a tehermegosztást is javítják.

⁴⁸ Ulrik Pram GAD: [Why would Greenlanders take a deal from Trump that gives them less than they already have?](#) [online], 2025. 02. 10. Forrás: DIIS [2025. 02. 04.]

⁴⁹ Otto SVENDSEN: [Seizing Greenland is worse than a bad deal.](#) [online], 2025. 01. 25. Forrás: CSIS [2025. 02. 04.]

John Lukacs Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések 2025/5

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta munkatársaink tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Tálas Péter

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)
2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)
2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)
2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)
2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Csiki Varga Tamás